

Opis źródła:

Prezentowany „Protest” autorstwa Zofii Kossak-Szczuckiej z 11 sierpnia 1942 roku był jednym z najbardziej znaczących aktów sprzeciwu wobec holokaustu i zbrodni hitlerowskich w czasie II wojny światowej. W swoim proteście, Kossak-Szczucka ostro krytykowała niemieckie zbrodnie wobec Żydów i apelowała do Polaków, aby nie pozostawali obojętni wobec ludobójstwa. W liście otwartym oskarżyła niemieckich okupantów o masakrę Żydów i wezwała Polaków do solidarnego oporu przeciwko nazistowskim prześladowaniom. Protest został rozkolportowany w formie ulotki na ulicach Warszawy w nakładzie 5000 egzemplarzy.

Miejsce wydania:

Warszawa, 11 sierpnia 1942 r.

Tekst źródła:

PROTEST

W ghetcie warszawskim, za murem odcinającym od świata, kilkaset tysięcy skazańców czeka na śmierć. Nie istnieje dla nich nadzieja ratunku, nie nadchodzi znikąd pomoc. Ulicami przebiegają oprawcy, strzelając do każdego, kto się ośmieli wyjść z domu. Strzelają podobnie do każdego kto stanie w oknie. Na jezdni walają się nieopogrzebane trupy.

Dzienna przepisowa ilość ofiar wynosi 8-10 tysięcy. Policjanci żydowscy obowiązani są dostarczać ich do rak katów niemieckich. Jeżeli tego nie uczynią, zgina sami. Dzieci nie mogące iść o własnych siłach są ładowane na wozy. Ładowanie odbywa się w sposób tak brutalny, że mało które żywe dojeżdżają do ramp. Matki patrzące na to dostają obłędu. Ilość obłąkanych z rozpacz i grozy równa się ilości zastrzelonych.

Na rampie czekają wagony kolejowe. Kaci upychają w nich skazańców po 150 osób w jednym. Na podłodze leży gruba warstwa wapna i chloru polana wodą. Drzwi wagonu zostają zaplombowane. Czasem pociąg rusza zaraz po załadowaniu, czasem stoi na bocznym torze dobę, dwie... To nie ma już dla nikogo żadnego znaczenia. Z ludzi stłoczonych tak ciasno, że umarli nie mogą upaść i stoją nadal ramię w ramię z żyjącymi, z ludźmi konających zwolna w oparach wapna i chloru, pozbawionych powietrza, kropli wody, pożywienia – i tak nikt nie pozostanie przy życiu. Gdziekolwiek, kiedykolwiek dojadą śmiertelne pociągi – zawierać będą tylko trupy...

Wobec tej męki wyzwoleniem stałby się rychły zgon. Oprawcy to przewidzieli. Wszystkie apteki na terenie ghetta zostały zamknięte, by nie dostarczały trucizny. Broni nie ma.

Jedynym co pozostaje, to rzucenie się z okna na bruk. To też bardzo wielu skazańców wymyka się katom w ten sposób.

To samo co w ghetcie warszawskim, odbywa się od pół roku w stu mniejszych i większych miasteczkach i miastach polskich. Ogólna liczba zabitych żydów przenosi już milion, a cyfra ta powiększa się z każdym dniem. Ginają wszyscy. Bogacze i ubodzy, starce, kobiety, mężczyźni, młodzież, niemowlęta, katolicy umierający z Imieniem Jezusa i Maryi, równie jak starozakonni. Wszyscy zawinili tym, że urodzili się w narodzie żydowski, skazanym na zagładę przez Hitlera.

Świat patrzy na tę zbrodnię, straszliwsza niż wszystko, co widziały dzieje – i milczy. Rzeź milionów bezbronnych ludzi dokonywa się wśród powszechnego, złowrokiego milczenia. Milczą kaci, nie chłepią się tym co czynią. Nie zabierają głosu Anglia ani Ameryka, milczy nawet wpływowe międzynarodowe żydostwo, tak dawniej przeczulone na każdą krzywdę swoich. Milczą i Polacy. Polscy polityczni przyjaciele żydów ograniczają się do notatek dziennikarskich, polscy przeciwnicy żydów objawiają brak zainteresowania dla sprawy im obcej. Ginający żydzi otoczeni są przez samych umywających ręce Piłatów.

Tego milczenia dłużej tolerować nie można. Jakiegokolwiek są jego pobudki – jest ono nikczemne. Wobec zbrodni nie wolno pozostawiać biernym. Kto milczy w obliczu mordy – staje się współnikiem mordercy. Kto nie potępia – ten przyzwala.

Zabieramy przeto głos my, katolicy-Polacy. Uczucia nasze względem żydów nie uległy zmianie. Nie przestajemy uważać ich za politycznych, gospodarczych i ideowych wrogów Polski. Co więcej, zdajemy sobie sprawę z tego, iż nienawidzą nas oni więcej niż Niemców, że czynią nad odpowiedzialnymi za swoje nieszczęście. Dlaczego, na jakiej podstawie – to pozostaje tajemnicą duszy żydowskiej, niemniej jest faktem nieustannie potwierdzanym. Świadomość tych uczuć jednak nie zwalnia nas z obowiązku potępienia zbrodni.

Nie chcemy być Piłatami. Nie mamy możliwości czynnie przeciwdziałać morderstwom niemieckim, nie możemy nic poradzić, nikogo uratować, - lecz protestujemy z głębi serc przejętym litością, oburzeniem i grozą. Protestu tego domaga się od nas Bóg, Bóg który nie pozwolił zabijać. Domaga się sumienie chrześcijańskie. Każda istotna, zwąca się człowiekiem, ma prawo do miłości bliźniego. Krew bezbronnych woła o pomstę do nieba. Kto z nami tego protestu nie popiera – nie jest katolikiem.

Protestujemy równocześnie jak Polacy. Nie wierzymy, by Polska odnieść mogła korzyści z okrucieństw niemieckich. Przeciwnie. W upartym milczeniu międzynarodowego żydostwa, w zbiegach propagandy niemieckiej usiłującej już teraz zrzucić odium za rzeź żydów na Litwinów i ... Polaków, wyczuwamy planowanie wrogiej dla nas akcji. Wiemy również, jak

trujący bywa posiew zbrodni. Przymusowe uczestnictwo narodu polskiego w krwawym widowisku spełniającym się na ziemiach polskich, może snadno wyhodować zobojętnienie na krzywdę, sadyzm i ponad wszystko groźne przekonanie, że wolno mordować bliźnich bezkarnie.

Kto tego nie rozumie, kto dumną, wolną przyszłość Polski śmiałyby łączyć z nikczemną radością z nieszczęścia bliźniego – nie jest przeto ani katolikiem, ani Polakiem!

FRONT ODRODZENIA POLSKI

Słowniczek pojęć:

Front Odrodzenia Polski - był ruchem społecznym i politycznym działającym w Polsce w okresie II wojny światowej. Głównym celem FOP była walka z okupacją niemiecką oraz dążenie do odzyskania niepodległości Polski. Ruch ten miał silny katolicki i narodowy charakter, promując wartości chrześcijańskie, patriotyzm i ochronę polskiej tożsamości kulturowej. FOP angażował się w różnorodne działania oporu, w tym dystrybucję podziemnych wydawnictw, organizację pomocy dla ludności cywilnej oraz wspieranie działań konspiracyjnych. Członkowie FOP brali również udział w ratowaniu Żydów, współpracując z organizacją „Żegota”.

Zofia Kossak-Szczucka - była polską pisarką i działaczką społeczną, założycielką tajnej organizacji konspiracyjnej "Żegota", która pomagała Żydom w okupowanej Polsce.

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej (zakres podstawowy):

1. Jakie warunki panowały w getcie warszawskim?
2. Jakie były skutki fizyczne i psychiczne panujących warunków w getcie warszawskim dla jego mieszkańców?
3. Zidentyfikuj i omów główne powody, dla których autorka wzywa do protestu.

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Zastanów się, w jaki sposób społeczność międzynarodowa reagowała na doniesienia o warunkach w getcie oraz jakie były próby udzielenia pomocy.
2. Rozważ, jak życie w getcie wpływało na psychikę ludzi oraz ich poczucie przynależności narodowej i społecznej.

3. Zastanów się nad ambiwalentnym stosunkiem autora do Żydów i jak to wpływa na interpretację tekstu.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis